

Zerkubia Günlükleri - 1 - (Zîneb)

Emin Reşah

2020-09-11 18:40:29+0300

1

(Zîneb) güneşin doğmaya tereddüt ettiği dakikalarda yıldırııcı alarımın sesiyle uyandı. Rüyasında tam da bu saati yirmi Sestere satan esmer adamın *cama yapışmış bir salyangozu bile uyandırabilir* demesini görüyordu. *Horoz sesinin elli tonu* isimli bu alarm araya girdiğinde tüm rüyalarını terkedip adamı görmeye başlıyordu.

O zamandan beri hep vaktinde uyanmıştı ama hayattan aldığı keyif yarı yarıya azalmıştı.

(Zîneb) saate uzandı. Saat elin yaklaştığını görünce kenara kaçtı. *Sadece beş dakika* dedi, *beni beş dakika sonra tekrar uyandırır mısın?* Horoz sesi kesildi, (Zîneb) uykusunun son dakikalarını eski erkek arkadaşının hayaletine ona ne kadar güvenmediğini söyleyerek geçirdi. Hayat kalitesi biraz daha azaldı.

Uykuların en kötüsü kabusla bitendir. Sod'un kitabından bu cümleyi söyleyerek yerinden kalktı, akıllı saati *günaydın hanımefendi* dedi muzip bir sesle. *Allah belanı versin* dedi içinden söylenerek. Saatin duymamasına dikkat etmek gerekiyordu çünkü elektronik aletlere ayaklanıp insanlığı ele geçirmesinler diye ekledikleri bu *empati çipleri* yüzünden böyle sözlere alnabiliyorlardı. *Dedem zamanında telefonuna küfredirdi. Bir şey olmazdı. Biz saatlerimize bile politik doğrucu olmak zorundayız* dedi saate doğru.

Saat bu sefer hava durumundan bahsetmeye başladı ama onu dinlememek için banyoya gitti. Duş alırken neden alarmı erkene kurduğunu hatırladı. *Yeni bir iş görüşmesi.* Bu sefer çağırın hiç de tahmin etmediği bir okuldu. *Fotoğrafıma bakmadılar sanırım. Müslüman okulundan bir davet alacağım hiç aklıma gelmemişti.*

(Zîneb) iş arayan bir Tarih öğretmeni idi. İş aramak her an herkesin yapabileceği bir faaliyet olduğundan ve insanlar *bir şey yapmıyorum, günlerim bomboş geçiyor* dememek iş aradığını söylediğinden kimse *nerede* veya *nasıl bir iş?* diye sormamıştı. İnsanlar *iş aramayı* depresyonun hüsnütabiri olarak kullanıyordu. Zerkubia'da insanlar iş aramaz çünkü çalışmadan yaşamak mümkündür.

(Zîneb) hayatında temelden bozuk bir şeyler olduğunu ve bunun üstesinden *yeni*

bir iş bularak gelebileceğini düşünmeye altı ay önce başlamıştı. İş bulmanın bu kadar zor olabileceğini ise tahmin etmiyordu. Okulların Zerkubia tarihiyle ilgilenmediğini görmek gerçekten depresyona sokabilirdi.

Ne zaman biz bu kadar tarihsiz olduk? Her zaman tarihsizdik demişti arkadaşı, *sadece sen bunu yeni farkediyorsun.*

Zerkubia'da *jûmre* denen her toplumcuğun kendi okulunu açıp, kendi çocuklarını kendi değerleriyle yetiştirme imkanı vardı. (Eğitim ve Müfredat Dairesi) her çocuk için okula ödeme yapıyor, okullar da bu parayla öğretmen çalıştırıyorlar ve diğer giderlerini karşılıyorlardı. Bütün öğrencilerin katıldığı yıl sonu sınavları vardı. Bunlarda dikkat çekici derecede başarısız olmadığı sürece okullara dışarıdan müdahale edilmiyordu. Zerkubia tarihi de bu sınavın çok küçük bir parçasıydı ve çoğu okul derslerde video ve animasyon seyrettirmeyi öğretmen maaşı ödemeye tercih ediyordu.

Bunları düşünürken giyinmiş, makyajını yapmış, saat yeniden tıprdamaya başladığında *evden çıkıyorum Allah'ın belası* diye kapatmış ve kapısına bugün kargo dronu beklemediğini söyleyerek kendini dışarı atmıştı. Kapısı ona iyi günler diledi.

(Zîneb) saatine bir araç çağırmak istediğini söyledi. Akıllı saati mızızlanmaya başladı. *Bir hafta boyunca hareketinin az olduğunu görüyorum, gitmek istediğin yere yürümeyi düşünür müsün?*

Tabii ki düşünmem dedi saate. *İşimin acele olduğunu biliyorsun.* Saat onu hareketsizliğinin *sigorta şirketini haberdar edecek seviyeye geldiğini* söyledi. Bunu geçen hafta da, ondan önceki hafta da söylemişti. Genelde sigorta şirketleri 30 yaş altı için böyle uyarıları dikkate almazdı ama saatin haber verip vermediği de belli değildi. Tasarım icabı insanların gözlendiğini düşünmesi gerekiyordu anlaşılan.

Bugün okuldan dönerken yürüyebilirim dedi. *Saat?* dedi saat. *Mesela dört. Tamam, hatırlatırım* dedi ve sustu. Kolundaki saat bürokrasiye bağlandığı bir kelepçeydi. Bunu çıkarıp atma özgürlüğü olmasını isterdi.

Öyle bir özgürlük teoride mevcuttu. Zerkubia'da iki çeşit sağlık sigortası yapıyorlardı. Birincisi zaten bütün vatandaşları kapsayan ve acil ve ciddi durumlarda devreye giren bir *hastalık sigortasıydı*. Diğeri *sağlıklı hayat sigortası*. İlki sadece hayati olayların akabinde masrafları karşılıyordu. Onun için de bu saate ihtiyaç yoktu. Yine ücretsiz olan *sağlıklı hayat sigortasında* doktorlar daima hastayı gözlüyor, hastanın ne yediği içtiği, kan ve sair vücut sıvısı tahlilleri, hareket alışkanlıkları bildiriliyordu. Hastalık riskinde uyarılar alıyor, *şekeri çok kaçırдың* diyen bir saate *vallahi bir daha yemeyeceğim* demek zorunda kalıyordu.

Loser olmayan herkes ikinci tür sigortalıydı. Onun için bu elektronik akıllı kelepçeleri takıp, üç ayda bir eve gelen numune robotlarına kan ve idrar vermek gerekiyordu. Bir keresinde o zamanki erkek arkadaşından ayrıldığı zamanlarda doktorlar kalp *palpitasyonları* için aramış, kendini nasıl hissettiğini sormuşlardı.

Kalbiniz kırılınca bile arayıp soran birileri olması iyiydi ama bu kelepçeyi kolunda taşımak insan haklarına aykırı sayılmalıydı.

Doktorlar eskiden hastalık ve ilaçtan hayatını kazanıyormuş, şimdi sağlıktan hayatımızı kazanıyoruz demişti biri. *Sağlık ve dırdırdan* diye düzeltmek gelmişti içinden. Koruyucu hekimliğin önemi eskisine nazaran artmıştı. Doktorlar takip ettikleri için ücret alıp, önlenebilecek hastalıkların masraflarını ve ilaçlarını ödüyordu. Bu nedenle tedaviye ve ilaca ihtiyaç duymaması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Eğer hayli riskli ve umursamaz biriyseniz, doktorların da sizinle ilgili risk almadığı ve kendinizi takip edecek bir doktor bulamadığınızı söyleniyordu.

(Zîneb) gelen tek kişilik araca bindi. Saat adresi araca bildirdi. Araç harekete geçti. Görüşmenin nasıl geçeceğine dair sorular kafasına üşüştü. Bunları başvururken de düşünmüş ancak *nasılsa cevap vermezler* diye üstünde durmamıştı.

En önemli sorun okulun bir müslüman okulu olmasından ve kendisinin müslüman olmamasından kaynaklanıyordu.

Eskiden toplum *bireylerden oluşan bir ulus devletmiş*. Ulus devlet *ulus hakkına* dayanır, bireylere ortak bir kültür empoze edermiş. Azınlıkları çoğunluğun içinde eritecek şekilde kültür ve eğitim politikalarını belirler, hukukunu buna göre şekillendirmiş. Bireyin özgürlükleri varmış, hatta bunlar kutsal kabul edilirmiş. Ancak pratikte bireyin toplum ve devlet karşısında gücü olmadığı için verilen özgürlüğün bir anlamı yokmuş. *Farklı yaşamak* için büyük bedeller ödemek gerekiyormuş. *Farklı yaşamlar* ulus devlet tarafından en iyi ihtimalle *ikinci sınıf* çoğunlukla *egzotik ayrıntılar* olarak görülürmüş.

Zerkubia'nın *jûmre* isimli yarı vakıf, yarı topluluk kurumları birey ve devlet arasındaki *sivil örgütler*. Bireyden büyük ve onun haklarının bir kısmını devrettiği ama ulus devlet gibi tekdüzeleştirici olmayan toplumcuklar bunlar. Eskiden ulus devletin yönünü belirlediği eğitim ve kültür faaliyetleri ve medeni hukuk jûmrelere devredilmiş. Bunlara mensupları sayısınca ödenek belirlenmiş ve jûmreler kendi okullarını açıp, kendi hayat tarzlarını yaşatma imkanları garanti edilmiş.

Bu jûmrelerin çoğunun kendi okulları var. Öğretmenlerini de doğal olarak kendi mensuplarından seçiyorlar. Bir Hristiyan'ın gelip bir Müslüman'dan din dersi almasını bekleyemeyiz.

(Zîneb) bu yüzden *beni neden görüşmeye çağırıldılar?* diye düşünüyordu. Bir an pişman olacak gibi hissetti.

Kendisi 250-300 kişilik, hepsi bekar kadından oluşan bir *radikal feminist* jûmreye üyeydi. Kendi okulları yoktu. Çocukları olmadığı için gerek de yoktu. jûmre üyelerine evlenmek yasaktı. Kadınların ezelden üstünlüğüne inanan, erkeklerle tüm iletişimi yasaklayan veya ana tanrıça kültlerine iman eden jûmreler kadar

olmasa da, *çocuk edinmeme* ve *evlenmemek* kritik kurallardı. jümre üyelerinin çoğu vegandı ama (Zineb) onlardan değildi.

Görüşmeye gittiği okul Zerkubia'nın büyük müslüman jümrelerinden birine aitti. 15 yaşına kadar yapılan eğitim öğretim *kültür* sayıldığı, kültürün asıl sorumlusu jümreler olduğu için müfredatın içeriğini jümreler belirliyordu.

Müslüman bir okul neden kendine radikal feminist bir Tarih öğretmeni seçsin?

Belki bilmiyorlardı. Belki başkasıyla karıştırmışlardı. Zerkubia vatandaşlarının jümreleri gizli bilgi değildi, devlet kurumları hariç tüm kurumların çalışan kriterlerini belirleme hakkı vardı. Bireyin her açıdan *eşit* olduğunun iddia edildiği zamanlarda değildik artık. Görüşmeye çağırılanlar da kendisinin nasıl bir jümrede yaşadığını biliyor olmalıydı. Zaten başvurunun altına not olarak yazmıştı. *Yeşil Feministler jümresi*.

Bir an *tebliğ yapıp* gönderecekler diye düşündü. (Zineb) propagandaya maruz kalmaya tahammül edemezdi. Arkadaşlarından birini yine geçenlerde böyle bir iş teklifi için çağırmışlar, bol miktarda ahiret, cennet ve cehennem geçen bir konuşmaya maruz kalmıştı. Adamların niyeti iş değil de propagandaysa veya yanlışlıkla çağırdıklarını görürse kısaca teşekkür edip, ayrılmayı planladı. Zihin gözünde nasıl kalkıp kapıdan çıkacağını görmeye çalıştı. jümre psikologu stresli durumlara girmeden önce kendini hayal ederse, stresinin azalacağını anlatmıştı.

Okula geldiğinde görüşmeye on dakika vardı. Girişteki danışmada, hayret, bir robot değil, kanlı canlı bir insan duruyordu. Siyah başörtülü bir kız. İş görüşmesi için geldiğini söylediğinde *görüşmeniz üçüncü katta (Müdür bey)in odasında* dedi. *Asansör az ileride*.

Asansörde iki renkli başörtülü, bir de renkli takkeli, beyaz gömlek giymiş bir adamla beraber üçüncü kata çıktı. *Hepsi siyah giyinmiyor* diye düşündü. *Danışmada bir insan çalıştıracak kadar da zenginler*.

(Müdür bey) orta yaşlı, bıyığı beyaz, sakalı gri biriydi. Başında üzerinde mor ve yeşil taşların bulunduğu siyah bir takke vardı. *Acaba bunlar rütbe göstergesi mi* diye düşündü. *Siyah kuşak gibi, siyah takke*.

Odası büyük sayılmazdı. Etrafı fazla ölçüp biçmeye imkan bulamadan *hoşgeldiniz* dedi. Adamın bakışlarında rahatsızlık sezilmiyordu. *Sanırım kendilerinden birinin başvurmadığını onlar da biliyor*.

Hoşbuldum diye cevap verdi (Zineb). *Bir Tarih öğretmeni aradığınızı öğrendim. İş ilanları arasındaydı. Onun için görüşmek istemiştin*.

Evet, evet dedi adam. *Dosyanıza bakıyordum ben de. Aynı üniversiteden mezun olmuştuz* dedi gülümseyerek.

Aa, siz de mi? dedi şaşıran (Zineb).

Müdür odaya bir *ikram robotu* çağırdı. Robot (Zineb)ye ne içmek istediğini sordu, (Zineb) *çay varsa alabilirim* dediğinde tıslamalar ve şorultulardan sonra

tepesinden bir bardak çay çıkardı. Robota teşekkür etmenin tuhaflığını hissetmeden *teşekkür ederim* dedi. Müdür de robottan (Zineb)in anlamadığı bir çeşit kahve istedi.

Bir süre havadan sudan konuştular. Müdür bir yerde *neden sizinle görüşmek istediğimizi merak ediyor olmalısınız* diyerek konuya girdi. *Evet* dedi (Zineb), *umarım bana propaganda yapmak için çağırmadınız*. Adam güldü. *Hayır, hayır, biz propaganda yapmayız. Bizde öyle şeyler yok. Zaten yeterince büyüydük ve birkaç yıl içinde bölünmemiz gerekecek. O kadar büyük mü?* dedi (Zineb). *Evet, neredeyse doksanbin kişi olduk ve bu hızla giderse yüzbin kişilik büyüklüğe birkaç yıl içinde ulaşmamız muhtemel. Devlet bizi bölmeden kendimiz bölünelim istiyoruz.*

jümrelerin yüzbin kişiden fazla büyümemesi anayasal bir kuraldı. Bu büyüklüğe ulaşınca üç ay içinde bölünmesi gerekiyor, eğer onu da yapmazsa mensuplar rastgele dört ayrı jümreye bölünüyordu. Bölünen jümrenin kaynaklarının üçte birine devlet el koyuyor, kalanını ihdas edilen jümrelere dağıtıyor ve bütün hepsine rastgele yöneticiler atıyordu. Bu durum jümreler için üç-altı ay sürecek bir zorluk demektir. Onun için o noktadan önce kendileri bölünüp başka bir jümre kuruyorlardı.

Organik bağınız olmasa da gönül bağınız olmaya devam ediyordur dedi (Zineb). *Tabii ki, bizim bütün müslümanlarla gönül bağımız var* dedi müdür. *Ama insan psikolojisi gereği bir defa bölündüğümüzde artık farklı takımların oyuncularını oluyoruz. Ben gençliğimde de bir bölünme geçirdim ve diğer tarafta kalan arkadaşlarım oldu, arada sırada görüşsek de sonradan bağ zayıflıyor.*

Bir şeyi merak ediyorum dedi öne doğru eğilerek. *Neden bu kadar büyük bir jümre tarih öğretmek için dışarıdan birine ihtiyaç duysun?* Nazik olmaya çalışmış ama bu sefer de fazla nazik görünmekten korkmuştu. Müdür gülümsedi: *Makul bir merak, tabii ki jümre içinde de değerli öğretmenlerimiz var. Ancak son zamanlarda öğretmenlerimizin sosyal konularda farklı perspektiflerden olması gerektiğine karar verdik. Öğrencilerimiz ailelerinde dini bir ortamda yetişiyor ama bir yandan diğer dünyalarda neler olduğunu görmeleri iyi olur.*

Peki bu tersinden de işler mi? Yani, ben de sizin dünyanızı görüp...

Bizden etkilenmeniz tabii ki mümkün. Ancak amacımız bu değil. Biz propagandayla büyümeye çalışan jümrelerden değiliz. Müdür tekrar tekrar aynı soruyu sormasından ne kadar korktuğunu anlamıştı. Bir mensubumuz daha olsun diye ona maaş vermek biraz pahalıya mal olur dedi ve yine güldü.

Maaş konusu açılınca (Zineb) devam etti. *Ne kadar maaş düşünüyorsunuz?* Müdürün şaşıracağını düşünüyordu ama adamın yüz ifadesi hiç değişmiyordu. *Binsekizyüz sester civarında düşünüyoruz.* dedi müdür. *Genelde sizin tecrübenizde olan biri için bu civarda maaşlar* diyerek ekledi. (Zineb) önceki işinden ne kadar aldığını sorsa *binbeşyüz* demeyi düşünüyordu. İsteyeceği maaş tam bu kadardı. *Başka sorunuz var mı?* diye devam etti adam.

Bilmem gereken başka bir şey var mı? diye sordu (Zineb). *Karar vermeden önce görmem gerektiğini düşündüğünüz bir şey.*

Kıyafet konusu kafanıza takılıyor olabilir dedi Müdür. (Zineb) bunu unutmuştu. *Evet* dedi sessizce. *Başımı örtmem gerekecek mi?*

Müdür bu sefer sesli güldü. *Hayır, hayır, jümre şartı bile değil bu. Sadece ilgilendiğiniz çocukların ergenlik dönemlerinde olduğunu ve kıyafetinize ilgilerinin, ne dediğimi anlıyorsunuz, alıştığınızdan farklı olabileceğini gözönünde bulundurmanızı isteriz. Gördükleri ilk örtünmeyen öğretmen siz olmayacaksınız. Yine de kadın imgeleri örtülü ve malum, bu dönemlerde çocukların neler yapacağı belli olmuyor.* (Zineb) anlamış gibi başını salladı. *Sınıflar cinsiyete göre ayrı mı?* dedi. *Evet* dedi Müdür, *sadece sınıflar ayrı, diğer bazı okullar gibi ayrı binalarda değiller.*

Peki, bir sınava falan girecek miyim dedi (Zineb). *Evet, birazdan, umarım hazırsınızdır* dedi Müdür. *Sizden biraz Zerkubia tarihi dinleyeceğiz. Yakın branşlardan öğretmen arkadaşlar da olacak ve aradığımız öğretmen olup olmadığınızı onlarla beraber değerlendireceğiz.*

(Zineb) derse hazırlanmamıştı. Okullar önce yazılı sınav yaparlardı. Adayları elektriksiz ortam bir odaya doldurup bilgi ölçen sınavlar. *İlk defa başıma geliyor böyle bir şey* dedi.

Biz sınav odaklı çalışan bir okul değiliz. Ortak sınavı geçecek kadar bilgiyi zaten vereceğinizi düşünüyoruz. Onun için ne kadar hızlı test çözüp, ayrıntıları ne kadar iyi cevapladığınızı ölçmek istemiyoruz. Aslında ben bu ders anlatma sınavlarına öğrencileri de almak istiyorum. dedi.

(Zineb) adamdan yayılan rahatlık dalgasının farkındaydı. Kapıdan ilk adım attığı zamana nazaran kendisinin de ne kadar rahatlamış olduğunu farkettil. *Size işe alınıp alınmadığınızı bugün söyleyemem. Daha doğrusu alınmazsanız söyleyebilirim ancak öğrencileri de topladığımız bir Tarih dersi anlattıralım. Sonra sizi puanlamalarını isteyeceğim ama bugün öğretmen arkadaşlar değerlendirecek* dedi.

Nerede anlatacağım? dedi (Zineb). Ne anlatacağını düşünmeye başlamıştı.

Saat 11’de C3 sınıfında dedi Müdür. *O zamana kadar kafeteryada misafirimiz olun. Robota benim misafirim olduğunuzu söyleyin* dedi. Adamın sadece konuşurken kesilen gülümsemesinden görüşmenin bittiğini anladı. Aklına gelmiş gibi *isterseniz bir mihmandar robot da verebilirim ama akıllı saatiniz yolu gösterir* dedi. *Teşekkür ederim* dedi (Zineb). Kalktı ve odadan çıktı.

2

Dersin yapılacağı söylenen odada sekiz dokuz kişi vardı. Dört erkek, beş kadın. Kadınlardan ikisinin başı açıktı. Normal giyinmişlerdi. Dışarıda görseniz müslüman demezdiniz. (Zineb) içeri girdiğinde beyaz takkesinde sarı taşlar olan öndeki adam kalkarak *hoşgeldiniz* dedi. *Bu takkeler kesinlikle rütbe işareti* diye

düşündü (Zineb). Adam adının Ahmet olduğunu, kendisinin de Tarih öğretmeni olduğunu söyledi. *Buradaki arkadaşlar da Tarih ve diğer sosyal bilimler derslerinden dedi. Dersten sonra tanışırız inşallah.* Bu arada Müdür içeri girdi, *selamün aleyküm arkadaşlar dedi. Ahmet aleyküm selam hocam dedi. Müdür de sandalyelerden birine oturdu.*

Nereden başlayalım? dedi Müdür öğretmenlere dönerek. Elindeki tablete bakıp (Zineb) *Humanist ve Feminist bir jümreden. Biz de kendilerinin gözünden tarih nasıl anlatılıyor, bunu öğrenmek istiyoruz.* diye devam etti. *Ben şahsen devrim öncesi ve sonrasını karşılaştırıp, yorumlamasını beklerim. Sizin için de uygunsa* diye dönerek öğretmenlere baktı. Öğretmenler başlarını sallayarak *uygun* dediler.

Tarihi o kadar farklı anlatmıyoruz dedi (Zineb). *Afedersiniz, ben buna hazırlıklı gelmedim, o nedenle genel hatlarıyla anlatacağım ve ben de sizin nerelerde farklı düşündüğünüzü öğrenmek isterdim* dedi. *Bunu zaman içinde öğrenirsiniz herhalde* dedi Müdür, *bugünlük öğrenme sırası bizde.*

Zerkubia devrimi kullandığımız takvimin başlangıcıdır. Yani devrim ne zaman oldu diye düşünmeye gerek yok, *takvime bakıp bunu görebiliriz* diye başladı (Zineb) *ancak biz ilgilendiren kısımlar devrimden önce hayatın nasıl olduğu ve devrimin neleri değiştirdiği.*

Devrimden önce dünyada iki grup insan vardı, plebler ve plutokratlar, yönetilenler ve yöneticiler. Plebler hayatlarını çalışarak geçirmek zorundaydı. Çalışmadıkları sürece yaşama şansları bulunmuyordu. Plutokratlarsa tüm sistemi ele geçirmiş ve yönettikleri insanları her manada köleleştirmeye çalışan az sayıda zengin.

Devrimden önceki sosyal hiyerarşide bu iki grubun belirgin olmaması için farklı yollar bulmuşlardı. Plebler her insan gibi *hikayeleri için* yaşar. Onlara *düzenin devamı* için hikayeler sunanları destekleyenler plutokratlardı. Kendileri nadiren hikayenin parçası olurlar, görünmeden yönetmeye devam ederlerdi. Seçimler olsa da, plutokratların desteğini almayan birinin ülkelerin politikalarında söz sahibi olması mümkün değildi.

(Zineb) dinleyenlerin yüz ifadelerinden mutabık oldukları sonucunu çıkardı.

Devrimden önceki devlet düzenlerine *oligarşi* diyoruz. Onlar kendilerine *demokrasi* diyorlardı. *Demokrasi* kelime anlamıyla *halk yönetimi* demek olduğu halde, asıl yönetim farklı cihazlar yoluyla plutokratların elindeydi.

Neden oligark demiyoruz? diye sordu Müdür, yarı meraklı, yarı sınava tabi tutar gibi.

Çünkü Plutokratlar organik bağları olan bir grup değildi dedi (Zineb), *Plutokrasi zenginlerin yönetimi demek ve bu yönetimde olanlar sadece zengin değildi, değişik türde etkileri olanlar da vardı ancak tüm siyasi düzende kukla oynatıcısı Plutokratlardı.*

Biz Feminist harekette plutokrasinin erkeklerden oluştuğunu ve bunların dünya kaynaklarını kendilerine ayırıp, kadınları plebleştirdiğini anlatıyoruz dedi çekinik bir sesle.

(Ahmet) biz de genelde gayrimüslim olduklarını ve müslümanlara karşı komplo yaptıklarını anlatıyoruz dedi gülerek. (Zîneb) de bu cevaba güldü.

Herkes dünyanın gidişatının kötü olduğunu görüyordu. Plebler arasında ise bir çözüm bulunamıyordu çünkü akıllara gelen ulus, din, renk, cinsiyet ve kabile gibi bölümlere ayrılıp birbiriyle didişmekten ibaretti.

Din de demişti ama bir itiraz olmamıştı.

Ancak plutokrasinin temel dayanakları her yerde aynıydı. Pleblere ulus devlet veya din devleti gibi yapılar aracılığıyla farklı hikayeler sunuluyor ve hayatlarını bu hikayeler için feda etmeleri söyleniyordu.

Hala bir itiraz görünmüyordu.

Bu mekanizmalar şöyle işliyordu. Plutokrasi mensubu olarak doğan biri ailesinden kalan miras ve çevre yoluyla plutokrasi içinde yaşamaya devam ediyor, pleb doğanlar da ancak bu plutokrasinin mücadelesinde ekonomik değer üretebilirlerse hayatta kalabiliyordu. Bir pleb olarak hayatınızı ne kadar iyi yaşayabileceğinizi plutokratların oyununda ne kadar iyi piyon olduğunuz belirliyordu. Bu politikacı ve devlet yöneticileri için bile böyleydi.

Zerkubia devrimi plutokrasinin dayandığı miras mekanizmasını kaldırdı. Tarihi çalışmalarda o dönemki insanların perdenin önündeki ve arkasındaki kişilerle ilgili hipotezler geliştirdiğini okursunuz. Kimisi bazı ailelerin dünyayı yönettiğini, kimisi gizli örgütlerin, kimisi devletlerin gizli servislerinin, hatta kılık değiştirmiş uzaylıların yönettiğini anlatır.

Ancak bu anlatılardan hiçbirinin bu adamlar hangi mekanizmaları kullanarak bu kadar güçlü diye sormadığını farkedersiniz. Nasıl oluyor da bu insanlar bu kadar güçlü kalabiliyor? Oyunun kurallarını nasıl değiştirelim de topu onların elinden alalım? Bu soruları sormadıklarını görüyoruz.

Onun yerine kendilerinden saydıkları plutokratların kazanmasına yardımcı olmaya çalışmayı vatanseverlik veya dindarlık olarak görüyorlardı.

Plutokrasinin temel prensibi insanların arasına sahte kimlikler vasıtasıyla iktidar sokmak ve kendi gücünü bunların arkasına saklamaktı. İnsanın iletişim sınırlamalarını kullanmayı iyi biliyorlardı. Tarih boyunca insanların bölündükleri birimler, aileler, kabileler, şehirler, devletler büyüdükçe bireyin önemi azaldı. Grupların kriterleri aile gibi doğalken, ulus devlet gibi yapay hale geldikçe farklı hikayelere ihtiyaç duyar hale geldiler. İnsanları bir arada tutmak için gerekli hikayeler daha karmaşıktı, birimler daha fazla büyüdü ve bireyin önemi ve etkisi daha da azaldı. Çok az sayıdaki insanın istediği gibi yaşayıp, dünyasını istediği gibi düzenleme imkanına karşılık çoğunluk belli sınırlarda hayat boyu geçinmeye mecbur kaldı.

Plutokratlar devlet bürokrasisini de idare ediyorlardı. Hiçbir yöneticinin, şantaj yapılma ve kariyerini sonlandırma imkanı veren kirli çamaşırı yoksa etkili konumlara yükselmesi mümkün değildi. Suçlu olmaları, haydut olmaları bir eksi değil, bir artıydı. Seçilmiş yönetici sınırlarını aşarsa kullanabilecekleri zaafı olmasına dikkat ediyorlardı. Zerkubia devrimi iki temel üzerine kuruldu bu yüzden. Birincisi bu gibi plutokrat ailelerin perde gerisinden dünyayı yönetmesine yarayan mekanizmayı yok etti ve ikincisi insanların arasına ezeli bir anlaşmazlık sebebi olan *ölümsüzlük hikayelerini* jûmreler vasıtasıyla düzenledi. İnsanlara bunun için kavga etmeden hayat tarzlarını değiştirme ve seçme imkanı sağladı. Farklı ölümsüzlük hikayelerine sahip bireylerin aynı toplumda yaşamalarına imkan verdi.

Devrime ait fikirlerin tam olarak ne zaman başladığını bilinmıyoruz. (Sod) adıyla bildiğimiz birinin etrafındaki topluluğa bunlara benzer fikirler anlattığını biliyoruz. Bu fikirler yayıldı ancak tarih boyunca tüm eşitlik taleplerine çelme takmaya çalışan ataerkil düzenin engellemesiyle karşılaştı.

(Zineb) bunları söylerken karşısındaki bakışların değiştiğini gördü. Gülümsemelerin bir kısmı yerini şaşkınlığa bırakmıştı.

İnsanların çoğunluğu aile kavramını ataerkil düzenin devamıyla ilgili görüyordu. Bunun temel taşlarından biri miras kavramıydı. Tarih boyunca erkekler kazanmış ve mallarını *oğullarına* bırakmışlardı. Ailenin temelinin, reisinin erkek olması fikri değişmedi. Plutokrasinin temelinde de erkeklerin babadan oğula geçen ekonomik özgürlüğü yer alıyordu.

Zerkubia hukuku şirketler gibi üretim organizasyonlarının ve toprak ve maden gibi doğal kaynakların miras bırakılamayacağını söyler. Devrimden önce bunlar plutokrasinin elindeydi ve bir toplumda sınıflar netleştikten sonra ancak kanlı devrimlerle, bu kaynakları önemli ölçüde zarara uğratarak elde edilebiliyorlardı. Zerkubia anayasasında *Mülkiyet emanettir ve emanetler onu en iyi koruyup geliştireceklere verilir* şeklinde bir prensip vardır. Buna göre gerek doğal kaynaklar, gerekse şirketler onları en iyi şekilde değerlendirecek insanların mülkiyetinde olmalıdır. Bir insan babasından veya ailesinden dolayı avantajlı olduğu için bu kaynaklara erişmesi adalet değildir. Bu insanların çoğunun sahip oldukları bu imkanları değerlendirecek en iyi kişiler olmadıklarını görürüz. Devrimden önce bu gibi kaynaklara miras yoluyla erişenler, plutokrasi dışından maaş karşılığı çalışacak birini bulmak dışında hiçbir şey yapmazlardı. Bu da plutokrasi dışındaki kalabalıkların hemen hiçbir zaman kendilerine servet edinemedikleri bir ekonomik düzene yol açmıştı. Plutokrasinin dışında doğmuş yetenekli insanların yapabilecekleri plutokrasinin oyununda kullanılmaktan ibaretti. Kurulan düzende ilerlemek için zaten ilerlemiş bir ailede bulunmak gerekiyordu.

10 kişinin oynadığı bir ekonomik oyunda, bir plutokrat kaynakların %90'ını elinde tutuyor, diğer dokuz oyuncu kalan %10'u paylaşıyordu. Bu sebeple plutokratların zenginliği giderek artarken, diğerlerinin mecburiyetleri ve borçları artıyordu. Böyle bir oyunda insanların düzeni yeniden kurmak imkanı yoksa

ancak dünya savaşları gibi majör felaketlerden sonra oyuncular değişebilir.

Burada devrimden önce insanların plutokrasiye karşı geliştirdiği bir çözümden de bahsetmek gerek. Bunlara *komünist* diyorlardı ve 20. yüzyılda bir süre dünyaya hakim oldular. Komünistler özel mülkiyeti kaldırdılar ancak bunun yerine tüm ekonomiyi idare edecek bir bürokrasi kurdular. Bu bürokrasi de tek ve büyük bir şirket gibi çalışmaya başladı. İnsanların konumlarını ekonomik başarıdan çok bürokratik hamleler ve ideolojik yatkınlık belirliyordu. Çünkü mülkiyeti yok etmek mümkün değildir, bir formda yok edildiğinde başka bir formda ortaya çıkar. Komünizmde de mülkiyet bildiğimiz anlamda ortadan kaldırıldı ama bir fabrikada birilerinin birilerini yönetmesi her zaman gerektiği ve bürokrasi her ekonomik durumu kurala bağlayamayacağı için başka bir formda ortaya çıktı.

Kapitalist ekonomilerden farkı bu konumların mirasen geçmemesiydi. Ancak elde edilme yolları ekonomik başarıdan değil, bürokratik becerilerden geliyordu. Sömürünün bir formu bitti, başka bir formu başladı. Bürokrasi içinde yükselmek ve görece ekonomik özgürlüğe kavuşmak, ekonomik bir faaliyetten çok ideolojik bir faaliyete dönüştü. İdeolojik bilgi ekonomik bilgiden, kaynakların verimli kullanılmasından daha önemli hale geldi ve teokratik ve ulusçu devletlerde de gördüğümüz bir *söz hizmeti* mecburiyeti getirmiş oldu. İnsanlar hangi sınava giriyorlarsa, o sınav için çalışır ve Komünist devletler de insanları ekonomik sınava değil, ideolojik sınava tutuyordu.

Rekabete dayanan bir ekonomi olmadığı için insanların ekonomik faaliyetlerinin önemi azaldı. Bilhassa teknoloji geliştirmek bir rekabet piyasası işidir. Komünistler de Kapitalist ekonomilerle rekabet edebilmek için bunu yaptı ama genel olarak rekabete dayanan bir ekonomileri olmadığı için ekonomileri iflas etti.

Ayrıca Komünistler ideolojilerini bir *ölümsüzlük hikayesi* haline getirdi. Bu da klasik dini anlayışların bastırılmasına ve onların yerine ideolojik kavramlar koyma ihtiyacından kaynaklanıyordu. Komünizm sadece ekonomik bir sistem değil, tüm dünyayı kurtuluşa erdirecek bir *din* halini aldı ve fikir babalarının tartışılması bile imkansız hale geldi. Bir Komünist için Marx'ın veya Lenin'in yanlış fikirleri olabileceğini iddia etmek, bir dindara peygamberinin yalancı olduğunu iddia etmekle aynı etkiyi yaratıyordu.

Burada durdu. Son dakikaları neredeyse nefes almadan anlatmıştı. Karşısındaki yüzlerde bir değişiklik yoktu. Ne düşünüyorlardı acaba? Bir nefes alıp devam etti.

Zerkubia devrimi Komünistlerin aradığı *eşitliği* yine onların aksattığı ekonomik özgürlükle beraber sundu. Devrimden önce bireyin temel ihtiyaçlarının toplumun genelini ilgilendiren bir sorun olduğunu söylemek *sosyalistlik* olarak görülüyordu. Bu da tüm ideolojik araçlarıyla beraber geldiği için insanlarla ilgili temel sorunları bile konuşmak büyük bir ideolojik yük almak demektir. Hem insanların temel ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması gerektiğini söyleyip, hem *sosyalist* veya *komünist* damgası yemeden durmak mümkün

değildi. Üçüncü bir yolun varlığını konuşmak, hem ekonomik özgürlüğün, hem temel ihtiyaçların toplumca karşılanmasını konuşmak için (Sod)u beklemek gerekti.

(Sod) doğal kaynaklar ve şirketler üzerindeki miras mekanizmasının hem ekonomik özgürlüğü, hem de sosyal adaleti yok ettiğini farkettiler. Özgürlüğü yok ediyordu çünkü bir defa sınıflaşan toplumlarda ekonomik imkanlar daralıyordu. Sosyal adaleti yok ediyordu, çünkü gücü bir defa elinde bulunduran bunu gücünü daha da arttırmak için kullanıyor ve bu da toplumun kalabalık kesiminin payına hiçbir şey düşmemesine sebep oluyordu. Ancak (Sod) konunun Komünist ve Anarşistler gibi *mülkiyeti yok ederek* çözülemeyeceğine inanıyorlardı. Mülkiyet bir formda yok edilse de, başka formlarda, devlet eliyle yeniden yaratılmak zorundaydı.

Komünist ve Anarşistler *Mülkiyet* kavramının sadece *ürettiği haklar* kısmına bakıyorlardı ama mülkiyetin bir de *görev* kısmı vardı. Bir şirketi olan insanın bunu satmaya, kar etmeye, iş yapmaya, başkalarını çalıştırmaya hakkı vardı ancak şirketini kar etmeyen faaliyetlere sokmayarak verimli tutmak gibi de bir vazifesi vardı. Bu vazifeyi yerine getirmeyen şirketler şirket olmaktan çıkıyorlardı. (Sod) Komünistlerin insanlardan *mülkiyet haklarını* alıp, *mülkiyet vazifesini* bürokrasi yoluyla ikame edeceklerini düşünmelerinin anlamsız olduğunu söyler. Haklar yine bir şekilde bürokrasi yoluyla dağıtılacak, sorumluluksa aynı şekilde dağıtılamayacaktır. Mülkiyetin sorumluluğu dağıtılmadığında sistemin genelinin çalışmayacağını söyler.

Zerkubia devrimi o nedenle *mülkiyet hırsızlıktır* sloganını değil, *mülkiyet emanettir* prensibini kendine temel edinir. Emanet sorumluluk vasfını öne çıkaran bir mülkiyet prensibidir. İnsanların mülklerine karşı sorumluluklarını yerine getiremeyeceği görüldüğünde, mülkiyeti sınırsız bir hak olarak görmez. Bununla beraber mülkiyet genel olarak sadece ölüm durumunda devletin kontrolüne geçer ve o da kısa bir sürede başka sahipler bulması için. *Müşadere* hemen hiç rastlamadığımız bir şey.

Karşısındaki öğretmenlerden biri gülererek sordu: *Müşadere nedir?*

(Zineb) sorunun bir öğrenciden gelmiş gibi sorulduğunu anladı. *Müşadere devletin bireylerin malına el koymasıdır. Devletler bunu genelde siyasi sebeplerle yapardı. Siyasi olarak güçlenmeye çalışan zenginlerin yoldan çıkmasına engel olmak için bulunan bir yoldu. Öğretmenin mimikleri doğru cevabı verdiğini gösteriyordu. Devam etti.*

Üretim organizasyonları ve doğal kaynakların mirasının bir kısmının jemiye, büyük kısmının devlete kalması insanlar arasındaki fırsat eşitsizliğini giderdi. Mülkiyeti yok ettiğini iddia eden düzenlemeler yapan Komünist ekonomilerden daha hızlı şekilde servetin topluma dönmesini sağladı bu düzenleme.

Patriarkinin mücadelesi aile kurumu ve bunun etrafında şekillenmiş erkek egemen toplumun devamına bağlı olduğu için en büyük itirazlar bunlardan geliyordu. Erkekler aile reisliğinin toplumda vazgeçilmez bir yeri olduğunu ve mirasın

da bu reisliğin devamı için elzem olduğunu iddia ediyorlardı. *Eğer çocuklarımıza bırakamayacaksak neden işyeri açalım?* çok yaygın bir itirazdı.

Sod ve etrafındakiler «Süreç Vakıf» adını verdikleri bir vakıf kurdular. Mallarını öldükten sonra vakfa bırakmayı kabul eden üyelerin çocuklarına vakfın gelirini paylaştıracaklarını söylediler. Vakıf daha çok toplumun alt kesimlerinden, zaten mirası olmayanlardan rağbet gördü. Bir süre sonra kendi kendine yeterli şekilde mensuplarının geride kalanlarına bakabilmeye başladığında bir hareket meydana gelmiş oldu.

Zerkubia devrimini hızlandıran ise Büyük Savaş oldu. Dünyanın o zamana kadar gördüğü en büyük yıkım ülkedeki devlet sistemini dağıttı. Savaş sırasında ayakta kalan nadir kurumlardan biri Sod'un vakfıydı. Sod savaş bittikten kısa süre sonra öldü ancak vakıf büyümeye devam etti. İç karışıklıklar sırasında jümre sistemi ortaya çıktı. (Sod) öldükten yirmiyedi yıl sonra Vakfın prensiplerine dayanan Zerkubia anayasası kabul edildi.

Buna göre bütün vatandaşların temel ihtiyaçlarını devlet karşılıyor, şirketlerin mülkiyet hakkı sahiplerinin ömrüyle sınırlı oluyor ve insanlar yaşam tarzlarını seçebilecek ve farklı sivil hukukların uygulanabildiği jümre isimli yapılar kuruyordu. Bunlar Zerkubia devriminin getirdiği temel değişiklikler oldu.

Tarih boyunca devletler iki şekilde gelişmiştir. Çoğu bir suç örgütünden ve mafyavari yapılanmalardan evrimleşmiştir. Plutokrasi bu suç örgütlerinin *insan çiftliklerini* ve onların ürettiği değeri sömürmeye dayanıyordu. Zerkubia ise bir vakıftan evrimleşen tarihte bildiğimiz ilk devlettir.

Sod vakfı kurduğunda jümre hukuku yoktu. Ancak o zaman bile *ölümsüzlük hikayesi* adını verdiği konulardan birbiriyle çatışan kültürlerin bir arada yaşaması için düşündüğü ilkelerden bahsetmişti. Devletin görevinin ölümsüzlük hikayelerinde taraf olmak değil, bunların birbiriyle adil şekilde yarışıp daha doğru, hakikate daha yakın olanı bulmak olduğunu söylemişti.

Zerkubia bu nedenle bir jümreler topluluğu gibi tasarlandı. Bu jümreler iyi mensuplar yetiştirmek ve daha kalıcı olmak için bu mensupların hayatlarını belirlemek hakkına sahiptirler. İnsanlar nasıl yaşayacaklarını jümrelerine bakarak karar verir. Devletin görevi jümrelerin birbirine tasallut etmelerine engel olmaktır.

Zerkubia öncesi ulus devletler her zaman bir ulus miti geliştirip, vatandaşlarına bunu empoze etmek zorundaydı. İyi vatandaş yetiştirmek için onlara bulundukları topluluğun *yüksek bir ulus* olduğunu anlatmak gerekiyordu. Eski takvimle 21. yüzyıldan başlayarak bu ulus devletlerin çözüldüğünü görüyoruz. Her ülkede ulus mitleri sarsılmaya başladı. Ülkeden ülkeye göçler arttı. ulus fikrinin yerini büyük şirketlerde çalışmak veya *dünya vatandaşı olmak* aldı. Azalan nüfusun insan kalitesinde meydana getirdiği kriz nedeniyle bazı şirketler vatandaşlığa benzeyen ve çalışanların çocuklarını da yetiştirmeyi hedefleyen bir sistem geliştirdiler. İnsanlar normalde aldıkları ücretin yarısını alıyor, ancak çocuklarının eğitim masraflarını şirket karşılıyor ve çalışmaya başladığında çocukları

da şirket için çalışıyordu. Yeni-Feodalizm adı verilen bu sistem, ulus devletlerin çöküşünü hızlandırdı çünkü şirketler çok daha anlık mitler geliştiriyor, tarihle ilgilenmiyorlardı.

İnsicamlı bir ulus fikri çöktüğünde yerini büyük şirketlerle anlaşmış totaliter yönetimler aldı. Bunların bazıları kendini *demokrasi* diye tanımlıyordu ancak Plutokratların rolü daha da belirgin hale gelmişti. Bazı devletlerde ise bozulan hayat şartları *sosyalist* devrimlere neden oldu. Dünya ekonomisini yöneten Plutokratlar daha dolaylı da olsa sosyalist ekonomilerde de etkiliydi. Devletlerin görevi insanları ideolojik olarak meşgul etmek ve onları gerçek gündemlerden uzak tutmak olmuştı.

(Zineb) karşısında oturan insanların ilgilerinin kaybolduğunu hissetti. *Sanırım ekonomik tarih bu kadar yeterli* dedi. *Evet* dedi Ahmet, *ekonomik tarih bizim öğrenciler için biraz fazla oluyor, evet.*

(Zineb) *Bugün Zerkubia'da çok farklı tarih anlatıları sunan jûmreler var* diyerek devam etti. Kimi jûmreler kendini Roma İmparatorluğundaki *familias* yapısının devamı olarak görüyor. Bunlar ailelerden oluştukları halde, *evlat edinme* yoluyla yeni ve başarılı mensuplar ediniyorlardı. Kimisi *jûmre* sisteminin Osmanlı Devleti'ndeki *millet sistemi*yle benzer olduğunu düşünüyor. Millet sistemi farklı dinlerdeki toplulukların kendi hukukları içinde yaşamasını sağlıyordu.

(Zineb) *Müslümanlar dışındakiler ikinci sınıftı* diyecek oldu ama duraladı. *Feministler olarak biz ise tüm sistemin eril tahakküme karşı kurulmuş ve kadınların kendi başlarına yaşamalarına imkan veren ve erkeklerin hukukunu değil, kendi hukuklarını uygulamayı sağlayan bir sistem olarak anlatıyoruz.*

Ahmet saatine baktı, sonra müdüre dönüp, *hocam, bu kadar yeterli sanırım* dedi. (Zineb) de müdüre baktı. *Müdür ben aslında sizin Zerkubia devrimine engel olan eril tahakküm dediğiniz şeyin tam olarak ne olduğunu soracaktım ama daha sonra konuşalım* dedi.

Eril tahakküm diye mırıldandı (Zineb) ama devamını *sizin şurada müdür olarak oturmanız* diye bitirmedi.

Öğretmenlerden biri *bizim anlattığımızdan pek de farklı bir tarih yokmuş sizde.* dedi. *Sanırım biraz yumuşattınız. Biz daha feminist bir tarih bekliyorduk.*

(Zineb) *biraz yumuşatmış olabilirim* dedi. *Zerkubia'da hem jûmrenin kendi tarih anlatısı var ama bizde çocuk ve okul olmadığı için bu konularda önemli bir fark bulmuyoruz. Bugünün dünyasını kadınlar için değiştirmek daha önemli geliyor* dedi. Nazik ama tedirgindi.

Müdür odadaki nöbetçi robota dönüp *Bizim müfredatı (Zineb)e gönderelim* dedi. Robot *Posta adresi* diye bir adres söyledi, (Zineb) başını salladı, Müdür de robota *tamam* dedi. *Buradan bakabilirsiniz müfredata, sizinle bir sonraki görüşmede öğrencilere ders anlattıracağız. Bu sefer materyal de hazırlayabilirsiniz iyi olur* dedi. Öğretmenlere dönüp *başka bir soru yoksa ben çıkıyorum* dedi. Herkes (Zineb)e selam vererek çıktı.

Başörtülü öğretmenlerden biri yanına gelip *merhaba, adım (Hattice)* diye kendini tanıttı. *Güzel bir giriş dersiydi, teşekkür ederim.* (Zineb) kendini inceleniyormuş gibi hissetse de *rica ederim* diye karşılık verdi. *Ben sosyoloji öğretmeniyim, Zerkubia sosyolojisi malum hep jümrelerle ilgili, sizinkinin nasıl işlediğini ve hukukunuzu merak ettim biraz da dedi kadın.* İncelenme hissi doğrudu. *Ben Yeşil Feministler isimli bir jümreye mensubum. Büyük bir grup değiliz, 400-500 kişi kadarız sanırım. Hepimiz kadınız.*

(Hattice) başını salladı. *Hiç erkek yok mu?* dedi merakla. *Onlarla ilgili sorunlar da dedi (Zineb), güldüler.*

Bir yandan kafeteryaya doğru çıkarken bir yandan konuştular. *Biraz bilgi almak isterim aslında dedi (Hattice).* (İstatistik Dairesi) bilgi veriyor ama genelde bir mensubu görmek kadar etkili olmuyor bende. Sanırım eski kafalı bir sosyologum, veri merkezli sosyoloji yapamıyorum dedi. Tasdik bekliyor gibiydi. *Aa, anlıyorum dedi (Zineb), artık robotlar olmadan hiçbir sosyal bilim yapılamıyor dedi. Evet ama insanları tanımak daha önemli geliyor bana. Demek erkek yok jümrenizde. Böyle bir iki jümre duymuştum. Evlilik de yok o zaman dedi (Hattice).*

Kadınlar arası sivil birlik var ama erkeklerle evlilik yok. Hepiniz homoseksüel misiniz? diye sordu (Hattice). *Yarı yarıya. Sivil birlik var ama uygulayan az. Ben biseksüelim dedi (Zineb).* (Hattice) *anladım* diyerek başını salladı. *Erkeklerle ilişkileri düzenleyen pek kural yok aslında, ilişkileri kendimiz başlatıp bitirebiliyoruz, jümre dışından oluyorlar tabii. Evlilik yok demiştim. Çocuk da yok ve onlarla ilgili de pek kural yok. Eski evliliklerinden veya klonlamayla çocuk sahibi olmuş kadınlar var ama onlar da başka jümrelerin okullarına gidiyor. Hmm dedi (Hattice) bir şey düşünüyormuş gibi.*

Erkekler olmayınca pek çok karmaşıklık da olmuyor dedi (Zineb). Öyle dedi (Hattice). Toplanma merkeziniz var mı? Pazar günleri toplanıyoruz, merkezimiz (Cebrilye)de. Buraya 30 kilometre kadar. Biliyorum dedi (Hattice). Oralarda bizim de bir mescidimiz var.

(Zineb) kızın konuşmak ister gibi bir hali olduğunu düşündü.

– *Bu sanırım sekiz veya dokuzuncu okul, başvurduğum dedi. – Aa, diğerleri olmadı mı? Radikal bir feminist olmanın bazı dezavantajları var dedi (Zineb). Erkekler tarihlerini bizden öğrenmek istemiyorlar. – Evet, öyle bir durum olabilir, bizimkiler de çeşni olsun diye kabul edecek sanırım. – Kabul edecekler mi sence? – Bana olumlu geldi havaları. Çok aykırı bir şey anlatmadın. – Sen ne düşünüyorsun? – Ben sosyologum, zaten çocukların hep kendi diskurumuz öğrendiğinden şikayetçi olan bendim biraz. Dönem sonu toplantısında konuştuk bunu. Çocukların dünyaya bakışı devrimden önceki herhangi bir müslümanın bakışından farklı değil.*

– *Peki neden böyle bir bakışa ihtiyaç duysunlar ki? Kendi kendinize yetmiyor musunuz? Dünyanız yeterince büyük görünüyor dedi (Zineb).*

– Evet, Zerkubia modelinde kimsenin jûmresi kimseyi ilgilendirmiyor, istersek taş devrinde de yaşayabiliyoruz.

(Zîneb) güldü ama bunun bir cevap olmadığını belli edecek şekilde boynunu hafifçe uzattı.

– Genel olarak nüfusumuz artıyor ama başarılı öğrencilerin pek çoğunun jûmreden koptuğunu görüyoruz. Üniversitede tanıştıkları yeni fikirler onlara cazip geliyor. jûmre olarak güçlüyüz ama fikir üretme kapasitemiz sınırlı, söylediklerimiz birbirini tekrar ediyor ve bunun uzun vadede iyi olmadığını düşünüyoruz.

Anladım. Modern zamanların yaşam tarzları daha çekici geliyor.

Sizinki kadar radikal olanlara değil de, daha modernist dindar jûmrelere kayıyorlar. Biz daha geleneksel insanlarız. Aramızda dünyanın düz olduğuna inanmaya devam ederek yaşamak bile mümkün.

Kızın kendi jûmresi hakkında acımasız konuştuğunu ve bunun bir kompleksle ilgili olup olmadığını düşündü.

Senin ayrılma niyetin oldu mu?

Bazen oluyor. Birkaç yıl ben de daha modernist bir jûmreye bağlıydım. Orucu Eylül ayına sabitlemişlerdi. Kadınların birinci sınıf olduğunu söylüyorlar, poli-jiniye izin vermiyorlar, namazların saatlerini sabitlemişler... Onun gibi şeyler. Kadınlara bakışları hoşuma gitmişti.

Sonra ne oldu?

Yeterince sahici gelmemeye başladılar. Pek çok erkeğin evlilik dışı ilişkisi olduğunu öğrendim. Bazı durumları ikiyüzlü geldi, onun için geri döndüm.

Burada poli-jini var mı?

Var. jûmre yasası izin veriyor ama uygulayan pek yok. Önceki jûmremde kadın peşinde koşan daha fazla erkek vardı.

Çok eşliliği yasalaştıran müslüman jûmre çok az diye okumuştum.

Yasalaştırmak uygulamak anlamına gelmiyor. Erkek psikolojisi mi, yoksa açıktan yapılanın rağbet görmemesi mi bilmiyorum. Erkekler burada daha az aldatıyor. Amacı ikinci bir kadınla birlikte olmak olsa bile bunu açıktan, hukuki olarak yapmak istemiyorlar. İlk eşleriyle evlenmek bile zor geliyor zaten.

Bunu başka birinden de duymuştum dedi (Zîneb). Poli-jini hakkı erkekleri evlenmek zorunda bırakıyor ve ikinci kere evlenmeyecekleri için aldatmıyorlarmış. Bu sefer aldattığı kadına söyleyecek bir bahanesi kalmıyor diyorlar.

Evet. Bizde evlilik dışında erkeklerin kadınlarla görüşmesi de yasak. Erkeklerin jûmre dışından biriyle evliliği de. Robot eşler de yasak.

Onlar da mı yasak? (Zîneb) şaşırmıştı. Bu çağın nimetlerinden herkesin eşit faydalandığını düşünüyordu.

(Hattice) güldü. *Erkeklerin evlilik öncesi yasakları daha fazla. Baktıkları her ekran kontrol altında, her sosyal anlarını bir kaydeden var. Bundan kurtulmanın tek yolu evlenmek ve çoğu 19-20 yaşını geçirmiyor.*

Kadınlar? diye sordu (Zineb).

Onaltı, onyedi

Eskiden olsa hapislik yaşlar dedi, sanki her an kendi başına da gelebilirmiş gibi bir endişeyle.

Evet ama genel gelir olunca bu konu daha kolay. Temel ihtiyaçları karşılanıyor zaten. İki üç tane de robotları oluyor. İkisi de genelde iş bulur zaten. Cinsel olgunluğa erişmiş birinin evlenmesi için fazla bir şey gerekmiyor. Onsekiz yaş sınırının sebebini hala çözebilmiş değilim.

Yetişkin görmüyorlar. Kendi kararlarını veremez diyorlar. Evlenmek de büyük bir karar.

Evlenmek bizde ailevi bir mesele. Kendilerinin bir tercihi var tabii. Ama zaten bu evlilik konularını düzenleyenler aileler oluyor.

Sen evli misin? diye direkt bir soru sordu. Bu kadar samimiyeti kendi de beklemiyordu.

Boşandım dedi (Hattice), konuşmak istemediğini belli eder gibi.*

Boşanma oranları nasıl? Bu kadar erken evlenince.

Zerkubia normalinden fazla değil dedi (Hattice). Zerkubia normal de, malum, evliliklerin %80'i boşanmayla bitiyor.

Kadın güçlendiğinde yaşamıyor evlilikler hiçbir yerde diye bir gözlemde bulundu (Zineb).

Evet. Kadınların kendi ayakları üstünde durması çok kolay. Zaten devlet destekliyor. Çocukları olunca onun için de yardım alıyorlar. Erkekler de sıkılıyor uzun süren evlilikten. Böylesi herkesin işine geliyor demek ki.

Aradaki bir anlık sessizliği (Hattice) bozdu. Sen benden daha çok şey öğrendin.

Bizim jûmrede evlilik olmayınca boşanma da olmuyor.

Sivil birlik var dedin

Evet, onun bozulması mümkün ama bizde de poligami var. Kimsenin çok uğraşmadığı bir şey. Sivil birlik de çok nadiren oluyor. İnsanlar Eski Mısır'daki gibi aynı eve taşınıp beraber yaşamaya başlıyorlar.

Bu sanırım bütün laik jûmrelerde böyle. Gözlediklerimin hiçbirinde bizdeki kadar tören, düğün yapıldığını görmedim.

Sıkıcı törenler. İki kişi aynı yatağa girip, binlerce yıldır yapılan bir şeyi yapacak diye tüm davetlilerin çağrılıp... Burada acaba haddimi aşıyor muyum şüphesi belirdi içinde.

(Hattice) güldü. *Evliliğe böyle bakıyorsan, evet biraz anlamsız ama bizimki gibi jûmrelerde bir büyüme, topluma kabul merasimidir.*

Evlenden kabul edilmemiş mi oluyor?

Özgür olmuyorsun. Ailenin yönetimi altındasın.

Yalnız yaşamaya başlayan yok mu? Onbeş yaşından sonra artık kendi geliri oluyor çocukların.

Kolay bir karar değil o. Jûmrenin felsefesi kadın ve erkeği ayrı tutmak. İki kutup gibi hayal ediyorlar ve bu kutuplar birbirinden ne kadar uzak kalırsa, birleştiklerinde de o kadar sağlam olur diyorlar.

Bildiğimiz teraneler. Cinsiyetin iki kutup gibi değil de renk spektrumu gibi hayal edildiğinde ne kadar değişiyor her şey. Hem daha sağlam da olmuyormuş işte, evlilikler. (Zîneb) içinden yükselen agresifliğe engel olmaya çalışıyordu.

(Hattice) alınmışa benzemiyordu. Bu gibi konuşmaları çok yapmış gibi. *Sadece kendimizden ibaret değiliz, evlilikler yürümese de insanlar ailelerinden kopmuyor. Torunlar dedelerini görüyor. Ayrıca boşanmalar yüksek ama evlilik sayısı da çok, kimse evliliği denemekten korkmuyor. Ailenle görüşüyor musun mesela? Neredeler? i Kızın bu sorusunun hadsizliği bir yana, acı vermek için bile bile sorduğu belli oluyordu. Tipik bbir müslüman, konuşma kendi hatalarına geldiğinde hemen bel altı vurur bunlar diye düşündü. Uzaktalar. Babam öldü zaten. Annem de (Tarkinya)da bir yaşlılar evinde ama bu sorunun konuyla ilgisini anlamadım.*

Özür dilerim dedi (Hattice). Kadın-erkek ilişkilerine sadece iki kişinin arasındaki bir konu gibi bakmıyoruz. Onu anlatmaya çalışıyorum.

Anladım dedi (Zîneb). Konuşmanın doğal sınırlarına ulaştığını hissetmişlerdi. Saati vücut sinyallerinden böyle zamanları algılayıp bahane üretmeye ayarlıydı ama vücut sinyalleri o kadar bozulmamıştı sanırım.

Bir an sonra saati yürümek için çıkmam gerekiyor dedi. (Zîneb) saatine baktı. Tamam, on dakika sonra dedi.

3

Güneşin altında uzun yürüyüşler yapmanın her türden hastalığa faydası olduğunu söylüyorlar. Okuldan çıktığında, neden tanımadığı bir insanın *tanışma* teklifini bu kadar hızlı kabul ettiğini düşünüyordu. Belli ki kız onunla mülakat yapmak için ayarlanmıştı. Konuşmanın direktliği. Girdiği konular. Bunları *iş görüşmesi* gibi bir şekilde sorsanız verilecek ve verilmeyecek cevaplar belliydi ama *araştırma yapan sosyolog* için...

Saati müzik dinlemek isteyip istemediğini sordu. Kulaklarına kalıcı kulaklıklar taktırdığından beri istediği zaman müzik dinleyebiliyordu. Gürültü duymak istemediğinde de beyaz gürültü yayıyordu bunlar ama şimdi kendi düşüncelerini dinlemek istiyordu. *Hayır* dedi.

Moralin bozuksa psikologdan randevu ayarlayabilirim dedi saati. Sanırım vücut elektrigimi gerçekten takip ediyor. Saate o kadar değil, düzenli gidişlerimde anlatabilirim dedi.

Yol güzeldi. *Bütün yolların yürünebilir olması* temel bir prensipti Zerkubia'da. Bunu sosyal anlamda, insanların istedikleri yaşam biçiminde yürümesi gibi yorumladıkları gibi düz anlamıyla da yorumluyorlardı. Üstü açık bütün yolların kenarında yaya bölümü olurdu.

Uzaktan mahallenin ağaçlarını gördüğünde akşam ne yapacağını